

Per Wikström
Energisystem
0704 33 93 96
Per.wikstrom@energiforetagen.se

Energimyndigheten

Remissvar avseende Energimyndighetens Nationella riskberedningsplan

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Energiföretagen Sverige har tagit del av rubricerat ärende utsänt av Energimyndigheten och tackar för möjligheten att inkomma med remissvar.

Inledning

Energimyndigheten har i egenskap av utnämnd behörig myndighet enligt artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 upprättat ett utkast till nationell riskberedningsplan.

Energiföretagen har dels övergripande kommentarer, dels specifika kommentarer på utkastet till Nationell riskberedningsplan.

Övergripande kommentarer

Planen i sin nuvarande utformning uppfyller inte kravbilderna på riskberedningsplaner enligt förordningen om riskberedning inom elsektorn.

För Energiföretagen är det tydligt att man i skälen angett att de åtgärder som tas upp i planen ska relatera till de riskscenarion som fastställts. Vi menar att en gapanalys mellan befintliga åtgärder för incidenter avseende systemsäkerhet och åtgärder för att förebygga kris och-/eller hantera kris saknas eller i vart fall inte redovisas i planen.

I skäl nr (19) i förordningen anges:

”För att säkerställa en gemensam strategi för elkrisförebyggande och krishantering bör den behöriga myndigheten i varje medlemsstat utarbeta en riskberedningsplan, med utgångspunkt från de regionala och nationella elkrisscenarierna. De behöriga myndigheterna bör samråda med berörda parter eller företrädare för grupper av berörda parter, såsom företrädare för producenter eller för deras branschorganisationer eller för systemansvariga för distributionssystemen, när de är relevanta för att förebygga och hantera en elkris. De behöriga myndigheterna bör i det avseendet besluta om lämpliga former för samrådet. Riskberedningsplanerna bör beskriva effektiva, proportionella och icke-diskriminerande åtgärder för hantering

av alla fastställda elkrissscenarier. Miljökonsekvenserna av de föreslagna åtgärderna på efterfråge- respektive försörjningssidan bör beaktas. Planerna bör sörja för öppenhet särskilt när det gäller under vilka omständigheter icke-marknadsbaserade åtgärder kan vidtas för att mildra elkriser. Alla planerade icke-marknadsbaserade åtgärder bör överensstämma med de regler som anges i denna förordning. Riskberedningsplanerna bör offentliggöras, med samtidigt säkerställande av konfidentialiteten hos känsliga uppgifter. ”

Energiföretagen menar alltså att det ska ha utförts en konsekvensanalys av de riskscenarion som redovisats samt att åtgärder för att eliminera eller mildra risker ska framgå av planen. Alternativt ska befintlig struktur relateras till varje riskscenario med ett ställningstagande att strukturen åtgärdar samtliga risker på ett adekvat sätt. I sin nuvarande form är planen mer en sammanställning av befintliga strukturer och processer och kopplingen blir svag till exempelvis scenariet för cyberattack.

Vidare så bör inledningen av rapporten på ett tydligt och logiskt sätt ange sammanhanget för krisplanen och relationen mellan metoder, processer och åtgärder som kommer av andra förordningar och utgör en grund för denna förordning. Exempelvis SO GL med systemtillstånden samt ER-koden med systemskyddsplan etcetera. Även de löpande analyser av leveranssäkerheten och riskscenarier som ska göras inom olika tidsperspektiv borde belysas i inledningen.

Energimyndigheten bör också överväga att addera ett nationellt totalförsvarsperspektiv till planen. Då detta perspektiv får anses centralt för den nationella krisförmågan och beslutsprocesserna som ska leda fram till rätt förebyggande åtgärder.

Specifika kommentarer

1.2 Scenarier:

Scenariet Brist på kärnkraftproduktion kan i sin beskrivning skärpas. Det är idag en realitet att utfasning av kärnkraft lett till ökande överföringsbegränsningar i befintlig nätinfrastuktur. Det innebär periodvis en högre risk för elförsörjningen av Elområde 3 och 4. Att elsystemet påverkas så här vid planerade förändringar och under normala förhållanden, indikerar att elsystemet robusthet utarmas och att prestandan vid kriser kan bli lägre än förväntat. Denna risk börjar alltså mer att övergå i en fara. Här behöver samhället i form av Svk vidta fler åtgärder såsom:

- Bland annat borde den typ av avtal som, hastigt, slöts mellan Svk och ägare av produktionsanläggningar sommaren 2020 vara en naturlig del av elmarknadens riskhantering generellt och definitivt en del i denna plan med avseende på åtgärder kopplat till detta scenario. Att de ingångna avtalen inte förlängdes där det funnits möjlighet och att ytterligare avtal inte slutits för 2021 vilket indikerar att det inte finns några åtgärder på plats för att hantera dessa risker.
- Utöver detta behöver Svk vidta egna åtgärder och investera i nätkomponenter med liknande egenskaper som produktionsanläggningarna bidragit med. Det innebär bland annat att Svk måste införa en målsättning att överföringsförmågan med intakt nätinfrastuktur ska vara nära 100% oavsett produktionsmix.

Förutom att ett sådant mål och nämnda kompenserande investeringar skulle utgöra en nödvändig barriär mellan normaldrift och kris. Så effektiviserar dessa åtgärder naturligtvis också energimarknaden då samhällskostnader på grund av begränsningar

över tid kan minimeras. Att dessa kostnader, eller till och med risken för dessa kostnader, inte lett till investeringar eller avtal är djupt problematiskt och indikerar att Svk snabbt behöver agera mer riskbaserat och långsiktigt än vad man gör idag.

3. Förfaranden och åtgärder vid elkris:

Förebyggande och förberedande åtgärder (3.1b) borde vara en egen rubrik och logiskt ligga före **Förfaranden och åtgärder vid elkris** (3). Vidare så borde finns en rad åtgärder under denna rubrik som kopplar till respektive riskscenario.

Energimyndigheten bör också överväga att förtydliga roller och ansvar för de olika förebyggande åtgärderna. Detta behov understryks inte minst i osäkerheten angående vem som ansvarar för vad vid nätkapacitetsbrist med mera.

Texten angående Svenska kraftnäts kontinuitetsarbete är bra och logisk men framstår som ett önskat läge snarare än ett nuläge. Energimyndigheten bör överväga hur brister av den typen ska belysas och hanteras då det har en stor påverkan på riskplanens trovärdighet och relevans.

Energiföretagen baserar ovanstående slutsats på följande brister:

- avtal angående avhjälpande åtgärder för sommaren 2020. Togs fram med mycket kort varsel. (Syftet med dessa avtal relaterar starkt till flera av riskscenarierna i denna plan och borde med andra ord varit på plats innan 2020).
- uteblivna avtalade åtgärder inför sommaren 2021 och kommande år. Trots stopp av Ringhals 1, förseningar av SydVästlänken och förseningar i reaktiva resurser till SE3 och SE4.
- rapportering om eftersläpning i implementation av andra förordningar (SO GL, ER) som i sig är kvalitetsledningssystem för leveranssäkerhet och robusthet.

Ovanstående tillsammans, indikerar att det är ett gap mellan den bild av Svk:s arbete med implementering av förordningar och kontinuitetsarbete som Energimyndigheten ger i planen och den som kommuniceras av bland annat Energimarknadsinspektionen och regeringen i Stödtjänstupdraget till Svk.

Det faktum att Svk:s senaste risk- och sårbarhetsanalys inte är i närheten av att täcka in de riskscenarier som presenteras i denna plan förstärker den bilden.

Systemskyddsplan

Det är för Energiföretagen högst oklart om denna är implementerad och om den fullt ut uppfyller kravbilderna i ER-koden. Energimyndigheten bör överväga att inhämta besked från Svk angående status och kravuppfyllelse ang. systemskyddsplan då denna är en förutsättning för riskberedningsplanen.

Återuppbyggnadsplan

Återuppbyggnadsplanen är en central del i krisberedskapen. En fullt ut implementerad återuppbyggnadsplan innebär att flera risker i scenarierna sannolikt blivit hanterade. Av den anledningen bör Energimyndigheten överväga att ge även denna plan en egen rubrik.

Leveranssäkerhet och funktionskrav

Beskrivningen i denna plan handlar i huvudsak om nät under överföringsnivån. Det saknas med andra ord en beskrivning av leveranssäkerhet för elsystemet som helhet där överföringssystemet är centralt. Överföringssystemet dvs transmissionsnivån som i huvudsak är 400 kV och 220 kV systemet. Men där delar av 130 kV system ska räknas in eftersom förekommer nätområden med parallella effekt och energiflöden så kallad subtransmission.

3.1 d) Manuell förbrukningsfrånkoppling (MFK)

Skrivning mitt i stycket om att system ska kollapsa behöver en mer nyanserad skrivning. Exempelvis som texten i första stycket under rubriken störningsreserv. Det är viktigt att beskriva att MFK görs för att bibehålla risknivån för systemet som helhet och att MFK görs för att kontrollera konsekvenserna av störningar och hindra ev. spridningseffekter i händelse av fel.

3.2 Regionala och bilaterala förfaranden och åtgärder

Som angivits inledningsvis ställer sig Energiföretagen tveksamma till att den befintliga struktur som anges i planen, fullt ut, motsvarar de nödvändiga åtgärder som krävs för en adekvat riskhantering för samtliga scenarion riskplanen.

Avslutande ord

För Energiföretagen Sverige finns det en rad utmaningar som måste adresseras för att säkerställa drift, robusthet och säkerhet i kraftsystemet. Den plan vi fått möjlighet att lämna synpunkter på kan sammantaget förbättras och utgöra ett viktigt verktyg för berörda aktörer.

Stockholm som ovan

Energiföretagen Sverige

Gunilla André

Tf Vd

Per Wikström

Ansvarig elnät ekonomi och
utveckling